

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/20443> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Çağlar, Ismail

Title: Good and bad muslims, real and fake seculars : center-periphery relations and hegemony in Turkey through the February 28 and April 27 processes

Issue Date: 2013-01-22

Samenvatting

De processen van militaire inmenging van 28 februari en 27 april, die de laatste twee schakels vormen van Turkije's lange keten van militaire ingrepen *in de politiek*, verschillen van de voorgaande militaire interventies vanuit het oogpunt van hoe zij werden uitgevoerd, van de partijen die erbij betrokken zijn en van de doelen die van hen verwacht werden. Het proces van 28 februari ontleent haar naam aan de *vergadering van de Nationale Veiligheidsraad van 28 februari 1997*. Hoewel de vergadering normaal was, waren de besluiten en het persbericht na afloop ervan bijzonder. De Nationale Veiligheidsraad, die, hoewel bestaand uit zowel militaire als burger leden, overheerst werd door militairen, beweerde dat de religieuze *reactie* in het land *een steeds groter probleem werd* gedurende de regeringstermijn van de coalitieregering van die tijd, die bestond uit de religieus conservatieve Welvaartspartij van Necmettin Erbakan en de rechtse Partij van het Rechte Pad van Tansu Çiller. Volgend op de vergadering van de Nationale Veiligheidsraad van 28 februari vroegen militairen de regering in een verklaring maatregelen te nemen tegen het 'stijgende reactionaire gevaar'. De militairen dreigden de regering met 'sancties' wanneer deze niets zou ondernemen.

Vele betrokkenen bij het maatschappelijk middenveld namen later deel in de discussies omtrent de religieuze reactie, die zijn piek bereikte ten tijde van de vergadering van de Nationale Veiligheidsraad. Gaande de ontwikkelingen deden kranten verslag van 'reactionaire gebeurtenissen' in verschillende uithoeken van het land. Veel instituties uit het maatschappelijk middenveld (*werkgevers- en werknemersorganisaties, universiteiten, advocaten en gerechtelijke instellingen*) spraken één voor één hun steun uit voor de strijd tegen het stijgende reactionaire gevaar. Gemobiliseerd door de intensieve mediacampagne begon de stedelijke middenklasse met het doven van hun lichten thuis om negen uur 's avonds om te protesteren tegen de regering en om haar aftreden te eisen. De invloed op en leiding van het proces door het leger bereikte een hoogtepunt toen tanks de hoofdstraat van de wijk Sincan in Ankara inreden. Als gevolg van de toenemende druk trad de regering uiteindelijk af op 17 juni 1997. Dit bracht het proces echter niet ten einde, integendeel: het was het startsein voor een nieuwe fase van militaire inmenging. De regeringen die de Erbakan-Çiller coalitie opvolgden begonnen een campagne in naam van de strijd tegen de religieuze reactie, waarin men ijverde voor een belemmering van sociale mobiliteit voor de conservatieven in het onderwijs, in de economie en in de politiek. De inspanningen voor de strijd tegen de religieuze reactie heeft zeker gezorgd voor een toename *van de invloed van het*

leger en zijn controle op de politiek. Als gevolg hiervan had Turkije aan het begin van dit millennium een geforceerd en kunstmatig politiek klimaat dat vooral werd geleid door militairen.

Het geforceerde en kunstmatige klimaat van de politieke arena had ook invloed op de economie: Turkije onderging een economische crisis in 2000 en 2001. Het beperkte en kunstmatige karakter van het politieke domein barstte met een gesprek tussen president Ahmet Necdet Sezer en premier Bülent Ecevit in de MGK vergadering van 19 februari 2001. Er werd beweerd dat president Sezer een boekje van de Turkse grondwet in het gezicht van premier Ecevit gooide. Zoals Ecevit vermeld in de persconferentie na de mislukte MGK vergadering dat dit een "enorme crisis". Als gevolg van economische en politieke crisissen besloot Turkije tot vervroegde verkiezingen over te gaan, op 3 november 2002. De Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling (AKP), opgericht door en onder leiding van Recep Tayyip Erdoğan, behaalde 34 procent van de stemmen en werd daarmee de winnaar van de vervroegde verkiezingen. Voor de tijd van de AKP was Erdoğan lid van de verboden Welvaartspartij van Erbakan, en was veroordeeld tot vier maanden cel vanwege een toespraak die hij hield in de hoogtijdagen van het proces van 28 februari, toen hij burgemeester van Istanbul was. De eerste jaren van de AKP regering kenden relatief weinig problemen. Onder het bestuur van deze partij, die een meerderheid in het parlement genoot, vond er een ommekeer plaats van het geforceerde en kunstmatige politieke klimaat, hoewel de relaties met het leger nog niet volledig genormaliseerd waren. Een grote economische groei was er gerealiseerd door de regering van de AKP na de crisis. Echter, aan de vooravond van de presidentsverkiezingen in 2007, werden de burgerlijk - militaire verhoudingen weer tot heet hangijzer in verband met *de door het leger waargenomen* stijgende reactionaire dreiging.

De mogelijkheid dat er een president met een AKP achtergrond gekozen zou worden was onacceptabel voor Kemalistische kringen, vooral voor het leger, daar de president volgens de Turkse Grondwet tevens opperbevelhebber is van het leger. Vanwege hun ongemak begonnen de Kemalistische instituties van het maatschappelijk middenveld, die ook aanwezig waren tijdens het 28 februari proces, 'Republikeinse Bijeenkomsten' te organiseren, waarvan de deelnemers de slogan 'Noch Sharia, Noch Coup' scandeerden.

Abdullah Gül, een prominente figuur binnen de AKP, was de enige kandidaat voor het presidentschap, die verkiesbaar was door het parlement. De oppositie was van plan om Güls presidentschap te verhinderen door de verkiezing te boycotten en de verkiezingsuitslag voor te leggen aan het constitutioneel hof. Aan het einde van de eerste verkiezingsronde die rond het middaguur op 27 april 2007 gehouden werd, behaalde Gül niet het vereiste aantal

stemmen om te worden verkozen en zo kwam de presidentsverkiezing tot een tweede ronde. Op dezelfde dag legde de Republikeinse Volkspartij, de voornaamste oppositiepartij, de eerste ronde van de verkiezing voor aan het constitutioneel hof met de eis om de eerste ronde te annuleren omdat het quorum niet zou zijn behaald. Het leger wachtte de beslissing van het hof niet af en verklaarde in een memorandum op haar officiële website *dat het ongerust was over* een verkiezing van een president die het beschouwde als zijnde vijandig tegen de basisprincipes van de republiek. Net als het communiqué dat was uitgegeven na de vergadering van de Nationale Veiligheidsraad van 28 februari dreigde het leger de regering ook dit maal met sancties wanneer een dergelijke president toch zou worden verkozen. Kort na het memorandum van het Turkse leger annuleerde het constitutioneel hof de eerste ronde van de presidentsverkiezingen en schreef de regering vervroegde verkiezingen uit, zoals voorgeschreven door de Turkse grondwet wanneer het parlement niet in staat is een president te kiezen. AKP werd wederom de winnaar van de vervroegde verkiezingen van 22 juli 2007 met 47% van de stemmen. Na de verkiezingen, werd Abdullah Gül, de kandidaat van AKP, verkozen als de nieuwe president van Turkije, in tegenstelling tot 28 februari, waar het leger niet succesvol was hun wensen in vervulling te laten brengen.

In tegenstelling tot eerdere interventies wendde het Turkse leger tijdens de interventieprocessen van 28 februari en 27 april niet direct haar dwingend vermogen aan. In plaats daarvan mobiliseerde het de media, het ambtenarenapparaat, de rechtbanken, universiteiten, handelsorganisaties en NGO's en bracht het een indirecte interventie teweeg middels het maatschappelijk middenveld. De media was een actieve deelnemer aan deze beide processen, zowel als deel van het kapitaal alsmede als een actief instrument dat de stedelijke middenklassen mobiliseerde en leidde.

Deze scriptie analyseert de rol van de media in deze twee processen alsmede de praktijk van het mobiliseren van de stedelijke middenklassen middels tekstuele, discursieve en sociale functies. De analyses van deze twee interventieprocessen, met speciale aandacht voor het gedrag van de media, hebben een bijdrage geleverd aan de wetenschappelijke literatuur over Turkije, die niet echt overvloedig is wanneer het gaat om mediastudies.

De dissertatie maakt gebruik van de Fairclough's discourse analyse theorie, welke aandacht besteedt aan tekstuele en sociale praktijken, alsmede discursieve praktijken, Antonio Gramsci's hegemonie en civiele samenleving theorie en Şerif Mardin's toepassing van centrum-periferie theorie op de Turkse casus als de voornaamste theoretische kaders voor de analyses en het onderzoek. Uit de analyses van het gedrag van de media en zijn discours blijkt dat de traditionele Kemalistische kern heeft geprobeerd zijn alleenheerschappij veilig te

stellen met behulp van de media, het ambtenarenapparaat, de rechtbanken, universiteiten, handelsorganisaties en NGO's in de interventieprocessen van 28 februari en 27 april.

Een andere bijdrage van deze dissertatie is de observatie van interventieprocessen als culturele en politiek-economische conflicten in plaats van als botsingen tussen 'seculieren' en 'reactionairen'. Verschillende groepen die normaal gesproken tegenstrijdige belangen hebben, verenigden zich tijdens de interventieprocessen. Gramsci's concept van 'historisch blok' is cruciaal om de motieven, die verschillende sociale groeperingen deden samenkomen in deze processen, te doorgronden. Ook Gramsci's concept van 'intellectueel en moreel leiderschap' is leerzaam voor het begrijpen van de leidende rol van de media, die werd gerealiseerd middels discours, in interventieprocessen. De analyse van het conflict over de alleenheerschappij tussen de Kemalisten en de religieus conservatieven is ook nuttig om te kunnen begrijpen dat het conflict niet alleen ging over materiële middelen, macht of cultureel domein, maar ook over een breder domein dat alles omvat: het domein van de alleenheerschappij. Vanuit dit oogpunt was militaire inmenging in de politiek niet alleen beperkt tot het politieke domein, maar besloeg het gehele maatschappelijk middenveld – *de "civil society"* volgens de definitie van Gramsci.

Aan de andere kant is Mardin's toepassing van de centrum-periferie theorie op het Turkse voorbeeld bruikbaar om de historische ontwikkeling van het conflict tussen de Kemalisten en de conservatieven te kunnen doorgronden. De historische beschrijving door Mardin biedt de mogelijkheid om de uitgangspunten van 28 februari en 27 april in het geschiedkundige licht van de Turkse modernisering te zien. De laatste functie van Mardin's theorie is het kunnen gebruiken van Gramsci's theorie, die ontwikkeld is voor het verklaren van andere historiciteiten, voor het voorbeeld van Turkije.

Het concept van "Historic Hegemonic Center" dat is opgesteld met behulp van de theorieën van Gramsci en Mardin, is een nieuwe conceptualisatie die deze dissertatie biedt. Met behulp van deze nieuwe conceptualisatie wordt het mogelijk om de stabiliteit. Door de hulp van de nieuwe conceptualisering welke Mardin's centrum-periferie ondersteunt met het perspectief van de hegemonie werd de toepassing van Gramsci's hegemonistische analyse op de Turkse casus mogelijk.

Deze dissertatie beschouwt de media als deel van het "Historic Hegemonic Center" en analyseert haar discours. Het voornaamste betoog is het volgende: De media hebben de militaire interventieprocessen van 28 februari en 27 april gesteund als deel van het "Historic Hegemonic Center". Het media discours gebruikte termen als 'goede' versus 'slechte'

moslims, een typisch Kemalistisch discours dat reeds in de jaren '20 werd gebruikt, om de heersende conservatieven als slechte moslims te bestempelen. Het doel van deze discursieve praktijk was het mobiliseren van goede moslims, dat zijn de stedelijke middenklassen, tegen de slechte moslims, dat zijn de heersende conservatieve partijen, en uiteindelijk het veiligstellen van de steun van het volk voor de interventieprocessen. Deze dissertatie onderbouwt dit betoog met de analyses van de discoursen van 'goede' versus 'slechte' moslims, van 'gematigde en moderne islam', van 'sluipende islamisering' en van 'islamitische revolutie', in de kranten die tijdens de interventieprocessen van 28 februari en 27 april verschenen.

Alle drie de grote verhalen bestonden uit verschillende subthema's, zoals eerlijkheid, de goede vs. slechte moslims discours, de Indonesische manier van geleidelijke en gematigde islamisering discours en tot slot Iraanse manier van revolutioinaire islamisering discours. In dit onderzoek is getracht de toepassing van deze grote verhalen en thema's weer te geven door middel van het discours analyse van vier Turkse kranten. 'Milliyet' van Dogan Groep als voorhoede van de mainstream van de Turkse media, 'Cumhuriyet' als de meest prominente Kemalistische media, 'Sabah' als een casus welke de mogelijkheid geeft om de effecten van verandering van media-eigenaar te onderzoeken en ten slotte 'Akşam' van Cukurova Groep welke een plaats zocht onder de media-conglomeraten zijn de vier casussen voor mijn analyse.